

Nr 28

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 27 februari 1959 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 77, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt; samt
- 2) förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen framlägges förslag om viss utvidgning av möjligheterna till skattebefrielse för invalidernas fordon.

Sålunda föreslås slopande av det nuvarande kravet på att fordonet skall vara utrustat med s. k. invalidaggregat. Vidare skall förutom personbilar även bilar av skåpvagnstyp kunna bli skattefria.

Skattebefrielsen avser i första hand fordonsskatten enligt 1922 års förordning om automobilskatt. Liksom hittills skall enligt förslaget befrielse från fordonsskatt i förekommande fall medföra, att skatt icke heller skall utgå enligt 1956 års förordning angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall.

De nya bestämmelserna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1960.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 2 juni 1922
(nr 260) om automobilskatt

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 2 juni 1922 om automobilskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

2 §.

Från skatteplikt — — — civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536).

Länsstyrelsen må medgiva befrielse från skatteplikt för personautomobil, som är inrättad såsom invalidfordon och som äges av invalid. Vid prövning av ärende om befrielse skall hänsyn tagas till invaliditetens art och grad samt behovet av bil för förvärvsverksamhet eller utbildning.

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Från skatteplikt — — — civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536).

Länsstyrelsen må, i annat fall än som avses i första stycket, medgiva befrielse från skatteplikt för

1. personautomobil, vars tjänstevikt ej överstiger 1 800 kilogram,

2. sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil, vars tjänstevikt ej överstiger 1 800 kilogram, samt

3. motorcykel,

därest fordonet äges av höggradigt vanför person, som innehar körkort för förande av fordonet och som för sin huvudsakliga förvärvsverksamhet eller för sin utbildning är varaktigt beroende av fordonet såsom fortskaffningsmedel.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av vad i andra stycket stadgas, meddelas av myndighet som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1960, dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan dessförinnan i avseende å åtgärder, som erfordras för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet.

Har ägare av personautomobil erhållit befrielse från skatteplikt för fordonet med stöd av nu gällande bestämmelser i 2 § andra stycket, skall, där ägaren det begär, nämnda bestämmelser äga tillämpning även efter ingången av år 1960 vid prövning av fråga om fortsatt skattebefrielse för samma fordon.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 23 november 1956
(nr 545) angående omsättningskatt å motorfordon i vissa fall

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen den 23 november 1956 angående omsättningskatt å motorfordon i vissa fall skall erhålla följande ändrade lydelse.

¹ Senaste lydelse av 2 § se 1954: 255.

(Nuvarande lydelse)

6 §.

Har motorfordon, för vilket omsättningskatt utgått, i samband med fordonets upptagande första gången i bilregister funnits vara skattefritt jämlikt 2 § första stycket a), b) eller c) förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, skall kontrollstyrelsen, efter ansökan, förordna om återbäring av erlagd omsättningskatt. Vad nu sagts skall ock gälla *personbil, som är inrättad såsom invalidfordon och som äges av invalid, därest fordonet*, när det första gången upptagits i bilregister, befriats från skatteplikt jämlikt 2 § andra stycket nämnda förordning.

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Har motorfordon, för vilket omsättningskatt utgått, i samband med fordonets upptagande första gången i bilregister funnits vara skattefritt jämlikt 2 § första stycket a), b) eller c) förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, skall kontrollstyrelsen, efter ansökan, förordna om återbäring av erlagd omsättningskatt. Vad nu sagts skall ock gälla *motorfordon som*, när det första gången upptagits i bilregister, befriats från skatteplikt jämlikt 2 § andra stycket nämnda förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1960.

Till utskottet har hänvisats de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna I: 423 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 505 av herr *Eliasson* i Sundborn *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 77 måtte besluta

dels att envar, som företer invaliditet av den art och den grad, som enligt propositionen skall erfordras för skattebefrielse avseende att bereda invalida personer kombinerad närings- och förflyttningshjälp, skall erhålla skattebefrielse för s. k. minibil, vars tjänstevikt icke överskrider 550 kg;

dels att vad som i propositionen anförts beträffande skattebefrielse för med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustade lastbilar jämväl skall gälla annan lastbil, vars totalvikt ej överskrider 2 500 kg; samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 505.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

- I. Inledning s. 4—5.
- II. Gällande bestämmelser m. m. s. 5—9.
- III. Invalidfordonsutredningens betänkande s. 9—20.
- IV. Remissyttrandena s. 20—29.
- V. Departementschefen s. 29—37.

Av innehållet i *de förevarande motionerna* må här återges följande.

Enligt motionärernas mening bör alla, som lider av invaliditet av viss omfattning, ha rätt till skattebefrielse för sina fordon, utan att det därvid krävs att fordonet skall användas för vederbörandes huvudsakliga förvärvsverksamhet. Det synes dock rimligt att denna rätt inskränkes till vissa mindre fordonstyper. I propositionen har dock avgränsningen gjorts alltför snäv, emedan endast invalidmotorcyklarna skulle bli föremål för automatisk skattebefrielse. Invalidmotorcyklarna måste numera anses vara otidsenliga. De är öppna och ger intet skydd för väder och vind. Det måste vara felaktigt att hänvisa svårt invalidiserade personer, som inte kan åberopa förvärvsarbete som motiv för skattebefrielse, till sådana fordon. Syftet med den automatiska skattebefrielsen måste uppenbarligen vara att underlätta de invalidiserades anpassning till ett normalt liv. Deras situation är ofta psykiskt och socialt sådan, att en åtgärd som befrielse från fordonsskatt och från omsättningsskatt å motorfordon framstår som motiverad. Vid remissbehandlingen av invalidfordonsutredningens betänkande, vilket legat till grund för propositionen, har framförts förslag om att den automatiska skattebefrielsen skulle utsträckas att gälla även de s. k. minibilarna. Minibilen finns i konstruktion dels med tre hjul, vilken registreras som motorcykel, dels med fyra hjul, vilken registreras som automobil. Dess tjänstevikt överstiger icke 550 kg. Redan det sätt, på vilket myndigheterna bedömt minibilen vid registreringen, anger att den är att betrakta som en mera tidsenlig efterföljare till bl. a. den tidigare vanliga invalidmotorcykeln. Den är försedd med heltäckande kaross och ger sålunda ett bättre skydd såväl mot väder och vind som vid olyckor. Den är stabilare till sin konstruktion än invalidmotorcykeln och erbjuder alltså större komfort vid åkningen. Om nu gällande hastighetsbegränsning för invalidmotorcyklar slopas, skulle automatisk skattebefrielse i princip kunna erhållas för med invalidaggregat utrustad minibil, som är registrerad som motorcykel. Då emellertid ett sådant förfarande leder till en omotiverad avgränsning, förordas att denna skattebefrielse skall gälla även minibil, som registrerats som automobil. Visserligen kan det i vissa fall allttjämt vara befogat med en hastighetsbegränsning av invalidfordon. En sådan bör dock vara beroende av fordonets konstruktion och invaliditetens art och bör alltså avgöras vid fordonbesiktning respektive körkortsprov. På sistone har förekommit uppgifter om helautomatiska växellådor konstruerade på sådant sätt att de väl skulle passa för minibilar. Det kan därför vara en tidsfråga när invalidaggregaten i viss utsträckning blir inaktuella för minibilar på samma sätt som de redan blivit för bilar av konventionell typ. Av den anledningen bör rätten till skattebefrielse för minibilar grundas på vanförhet av den art och grad som enligt propositionen skall erfordras för skattebefrielse avseende fonden för kombinerad närings- och förflyttningshjälp.

I propositionen har vissa lastbilar uteslutits från möjligheten till skattebefrielse. Befrielse skall kunna erhållas endast för med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustade lastbilar, vilkas tjänstevikt ej överskri-

der 1 800 kg. Då syftet med skattebefrielsen är att bereda kombinerad närings- och förflyttningshjälp, leder en sådan bestämmelse till en inskränkning i möjligheterna för den vanföre att välja det fordon, som med hänsyn till hans situation och näringsutövning skulle vara det lämpligaste. I sammanhanget bör uppmärksammas att pensionsstyrelsen beviljar bidrag till vanföra i syfte att möjliggöra deras självständiga försörjning. Bidrag kan utgå för anskaffande av motorfordon att användas exempelvis i expressbyråverksamhet. Även pensionsstyrelsen skulle i sådana fall få vidkännas en viss bundenhet, om vissa av de lättare lastbilarna undantages från rätten till skattebefrielse. Det får nämligen anses givet att pensionsstyrelsen måste räkna med skattebefrielsen som en av de ekonomiska faktorer, som inverkar på den vanföres möjligheter till självständig försörjning. I syfte att åstadkomma friare valmöjlighet för den enskilde och för att nå en bättre samklang mellan olika samhällseliga åtgärder föreslår motionärerna, att skattebefrielse jämväl skall kunna erhållas för lastbil vars totalvikt ej överskrider 2 500 kg. Detta förslag sammanfaller för övrigt med såväl invalidfordonsutredningens som väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

Utskottet

Enligt gällande lydelse av 2 § förordningen om automobilskatt är motorcykel, som är inrättad såsom invalidfordon och vars maximihastighet inte överstiger 30 kilometer i timmen, frikallad från skatteplikt. Vidare äger vederbörande länsstyrelse medgiva befrielse från skatteplikt för personbil, om denna är inrättad såsom invalidfordon och äges av invalid. Därvid förutsättes att invaliden innehar körkort. Vid länsstyrelsens prövning skall hänsyn tagas till invaliditetens art och grad samt behovet av bil för förvärvsverksamhet eller utbildning. Jämlikt bestämmelser i förordningen angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall skall omsättningskatt icke utgå för invalidmotorcykel eller för invalidbil, som befriats från fordonsskatt. Har sådan skatt i angivna fall erlagts, restitueras den.

De nuvarande bestämmelserna har ansetts medföra alltför begränsade möjligheter till skattebefrielse för invalidernas motorfordon. På grundval av den utredning, som företagits av invalidfordonsutredningen, framlägges därför i propositionen förslag om en utvidgning av rätten till skattebefrielse för sådana fordon. Sålunda föreslås att kravet på att fordonet skall vara utrustat med invalidaggregat i huvudsak slopas. Som förutsättning för skattebefrielse skall i stället gälla, att densamma skall avse fordon, vilket äges av höggradigt vanför person, som innehar körkort och som för sin huvudsakliga förvärvsverksamhet eller utbildning är varaktigt beroende av fordonet som fortskaffningsmedel. Syftet med skattebefrielsen är sålunda att bereda den vanföre kombinerad närings- och förflyttningshjälp.

Automatisk skattebefrielse föreslås som hittills skola gälla för invalidmotorcyklar. Efter särskild prövning skall möjlighet till skattebefrielse föreligga även för motorcykel av annat slag, personbil med tjänstevikt ej överstigande 1 800 kg samt sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil, vars tjänstevikt ej överstiger 1 800 kg. Slutligen skall enligt propositionsförslaget befrielse från fordonsskatt i förekommande fall medföra att omsättningsskatt ej heller skall utgå. Utskottet tillstyrker i princip den i propositionen föreslagna utvidgningen av möjligheterna till skattebefrielse för invalidernas fordon.

I de i anledning av propositionen väckta likalydande motionerna I: 423 och II: 505 har bl. a. hemställts, att envar som företer invaliditet av den art och den grad, som erfordras för att bereda invalida personer närings- och förflyttningshjälp, skall erhålla skattebefrielse för s. k. minibil, vars tjänstevikt icke överstiger 550 kg. Som motivering för yrkandet har anförts att alla, som lider av invaliditet av viss omfattning, bör ha rätt till skattebefrielse för mindre fordon, utan att det krävs, att fordonet skall användas för vederbörandes huvudsakliga förvärvsverksamhet.

I anslutning härtill vill utskottet påpeka att enligt de föreslagna bestämmelserna möjlighet föreligger till skattebefrielse för minibil, vare sig den registreras som motorcykel eller som bil, under förutsättning dock att fordonet är erforderligt för den vanföres förvärvsverksamhet eller utbildning. Propositionsförslaget avser att tillgodose de önskemål, som i skilda sammanhang framförts om utsträckning av skattebefrielsen, och syftar, såsom nämnts, till att bereda höggradigt vanföra kombinerad närings- och förflyttningshjälp. Utskottet vill emellertid erinra om att den föreslagna utvidgningen av rätten till skattebefrielse för invalidernas fordon inte är att betrakta som en slutlig lösning av problemet utan som ett provisorium i avvaktan på det resultat, vartill 1953 års trafikutredning kan komma i sina överväganden rörande beskattningen av motorfordonstrafiken. Med hänsyn härtill och då en ytterligare utvidgning av skattefriheten av så generell omfattning, som den motionärerna förordat, för närvarande inte synes böra ifrågakomma, anser sig utskottet inte kunna tillstyrka bifall till motionerna i denna del.

I avsikt att åstadkomma större valmöjligheter för den enskilde och för att nå bättre överensstämmelse mellan olika samhälleliga stödåtgärder för invaliderna har i motionerna dessutom yrkats att skattebefrielse skall kunna erhållas för lastbilar med totalvikt ej överstigande 2 500 kg. Yrkandet sammanfaller med vad invalidfordonsutredningen föreslagit härutinnan. Enligt departementschefens mening borde skattebefrielsen endast avse sådana lätta lastbilar, som till konstruktion och utseende inte nämnvärt avviker från personbilar. I propositionen förordas därför att skattefrihet skall få åtnjutas för lastbilar med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri, vilkas tjänstevikt inte överstiger den för personbilar stipulerade eller 1 800 kg.

Utskottet är av den uppfattningen, att skattefriheten inte bör omfatta sådana motorfordon för vilka skatt utgår med relativt höga belopp. Kravet på att fordonet skall tillgodose invalidens behov av såväl närings- som förflyttningshjälp synes utesluta att skattebefrielse ges för en bil, som huvudsakligen användes i rörelse av större omfattning eller i yrkesinriktad trafik. Det torde vidare böra framhållas att i fråga om stora motorfordon, som anskaffats med bidrag av statliga eller kommunala medel för att användas i ett av invaliden självständigt bedrivet företag, befrielse från fordons- och omsättningsskatt skulle medföra en jämförelsevis stor förmån ur konkurrenssynpunkt i förhållande till andra företagare inom samma bransch. Under återopande av det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna även i denna del.

I invalidfordonsutredningens betänkande föreslogs att i fråga om hemmaarbetande vanföra — dock inte vanföra hemmahustrur — behovet av fordon skulle kunna bedömas som om vederbörande haft sitt arbete förlagt till plats utom hemmet. Departementschefen har dock inte ansett sig beredd att för närvarande tillstyrka en sådan utvidgning av möjligheterna till skattebefrielse. Enligt vad utskottet erfarit är det inte ovanligt att vanföra, som utför sitt huvudsakliga förvärvsarbete i hemmet, exempelvis hantverksarbete eller tillverkning av halvfabrikat, i betydande utsträckning är i behov av motorfordon för transport av råmaterial och produkter samt för förflyttning utomhus till uppdragsgivare och andra personer, med vilka han behöver ha kontakt i sin näringsutövning. Enbart den omständigheten att den vanföra av olika anledningar ordnat så, att hans arbete utföres i bostaden, synes inte utgöra skäl för att han skall ställas i ett sämre läge än den, som utför sitt arbete på annan plats än i hemmet. Enligt utskottets mening skulle en utvidgning av rätten till skattebefrielse i sådana fall, där den vanföra har ett påtagligt behov av fordonet för sin förvärvsverksamhet, inte innebära ett mera väsentligt avsteg från de föreslagna principerna för skattefrihet. Utskottet anser därför, att även hemmaarbetande vanföra i mer kvalificerade fall skall kunna komma i åtnjutande av skattefrihet för motorfordon. För bedömningen därav bör emellertid länsstyrelsen inhämta yttrande över ansökningen om skattebefrielse från pensionsstyrelsen.

I övrigt har utskottet inte funnit anledning till erinran mot de i propositionen framlagda förslagen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts föresvarande proposition nr 77 samt med avslag å de likalydande motionerna I: 423 av herr Bengtson m. fl. och II: 505 av herr Eliasson i Sundborn m. fl., antaga de vid propositionen fogade förslagen till

1) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt; samt

2) förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall.

Stockholm den 16 april 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Eriksson, Snygg*, Spetz, Jansson, Oscar Carlsson, Wolgast*, Kronstrand, Wirmark, Mattsson* och Gustaf Henry Hansson*; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Brandt i Aspabruk, Kollberg, Allard, Kärrlander, Darlin*, Andersson i Essvik, Eriksson i Bäckmora och Stiernstedt.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Mattsson* och *Eriksson* i Bäckmora, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 423 av herr Bengtson m. fl. och II: 505 av herr Eliasson i Sundborn m. fl. — ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 77 icke kunnat av riksdagen oförändrad antagas samt med bifall till de likalydande motionerna I: 423 och II: 505,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt med den ändring, som framgår av nedanstående såsom *utskottets förslag* be-tecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag

2 §.

Från skatteplikt — — — civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536).

Länsstyrelsen må, i annat fall än som avses i första stycket, medgiva befrielse från skatteplikt för

1. personautomobil, vars tjänstevikt ej överstiger 1 800 kilogram,

Utskottets förslag

2 §.

Länsstyrelsen må, i annat fall än som avses i första stycket, medgiva befrielse från skatteplikt för

1. personautomobil, vars tjänstevikt ej överstiger 1 800 kilogram,

Kungl. Maj:ts förslag

Utskottets förslag

2. sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil, vars tjäntevikt ej överstiger 1 800 kilogram, samt

3. motorecykel, därest fordonet äges av höggradigt vanför person, som innehar körkort för förande av fordonet och som för sin huvudsakliga förvärvsverksamhet eller för sin utbildning är varaktigt beroende av fordonet såsom fortskaffningsmedel.

2. sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil, vars tjänstevikt ej överstiger 1 800 kilogram, *ävensom annan lastbil, vars totalvikt ej överstiger 2 500 kilogram*, samt

3. motorecykel, därest fordonet äges av höggradigt vanför person, som innehar körkort för förande av fordonet och som för sin huvudsakliga förvärvsverksamhet eller för sin utbildning är varaktigt beroende av fordonet såsom fortskaffningsmedel.

Oavsett vad i föregående stycke sägs må länsstyrelsen medgiva befrielse från skatteplikt för täckt trehjuling motorcykel eller personautomobil, vars tjänstevikt ej överstiger 550 kilogram, därest fordonet äges av höggradigt vanför person, som innehar körkort för förande av fordonet.

De närmare ----- Konungen bestämmer.

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningskatt å motorfordon i vissa fall.

II) av herr *Stiernstedt*.